

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των πιο κάτω ιστορικών εννοιών:

- Σκωρίες
- Λαϊκό Κόμμα
- Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων
- Κρητική Πολιτοφυλακή
- Θεωρητικός δανεισμός

Μονάδες: 15

ΘΕΜΑ Α2

Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακολούθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας την ένδειξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

Κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1919-1939) η Ελλάδα:

1. Είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση
2. Διασπάστηκε σε δύο ουσιαστικά κράτη με τη δημιουργία της κυβέρνησης της Εθνικής Άμυνας στη Θεσσαλονίκη
3. Προχώρησε στη λήψη μέτρων για διοικητική αποκέντρωση
4. Αντιμετώπιστηκε από το ομογενειακό κεφάλαιο ως δευτερεύον πεδίο για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων
5. Υιοθέτησε αναπτυξιακές πολιτικές

Μονάδες: 5

ΘΕΜΑ Β1

Να αναφερθείτε στις διαφορές ευπόρων και απόρων προσφύγων καθώς και στις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι μικρασιάτες πρόσφυγες κατά τη διαδικασία ένταξής τους στο ελληνικό κράτος.

Μονάδες: 10

ΘΕΜΑ Β2

A) Ποιες παραγωγικές δυνάμεις αναπτύχθηκαν έξω από την Ελλάδα κατά το 19^ο και αρχές του 20^{ου} αιώνα;

Μονάδες: 6

B) Να καταγράψετε την εμπορική τους δραστηριότητα κατά την ίδια περίοδο.

Μονάδες: 5

ΘΕΜΑ Β3

Πώς επέδρασε η άφιξη των μικρασιατών προσφύγων στον τομέα του πολιτισμού;

Μονάδες: 9

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ 1

A) Συνδυάζοντας το παράθεμα με τις ιστορικές σας γνώσεις να αναλύσετε το περιεχόμενο του όρου «βενιζελισμός» αναφορικά με τις εθνικές διεκδικήσεις και τον εκσυγχρονισμό του κράτους.

Μονάδες: 15

B) Σε ποιες συνταγματικές και νομοθετικές ρυθμίσεις προέβη ο Ελευθέριος Βενιζέλος το διάστημα 1910-1912 ως πρωθυπουργός της Ελλάδας προκειμένου να υλοποιήσει τις επιδιώξεις του αυτές;

Μονάδες: 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

[...] Η ενωτική και εκσυγχρονιστική φιλοσοφία του Βενιζέλου μήτε αυτοσκοπός ήταν μήτε συνίστατο σε αποσπασματικά και μεταξύ τους ανεξάρτητα ή στερημένα συνοχής μέτρα. Ο τελικός της στόχος, προς τον οποίο όλες της οι πλευρές συνέκλιναν, ήταν η δημιουργία ενός κράτους γεωγραφικά διευρυμένου (στον βαθμό τουλάχιστον που θα του επέτρεπε την οικονομική του επιβίωση), με εκσυγχρονισμένους και δυτικοποιημένους κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς, και με λειτουργίες που θα του επέτρεπαν την οργανική του ενσωμάτωση στον ευρύτερο δυτικό-αναπτυγμένο κόσμο. Πέραν δε της πολιτικής οικονομικής ανόρθωσης και του εσωτερικού εκσυγχρονισμού του κράτους, τα άλλα (αλληλοσυνδεόμενα) μέτρα που σ' αυτόν τον στόχο κατέτειναν, ήταν η ιδεολογική και στρατιωτική προπαρασκευή της χώρας για το μεγάλο απελευθερωτικό άλμα, καθώς και η διπλωματική προετοιμασία του έργου αυτού. Είναι δε ακριβώς αυτή η διασύνδεση των επί μέρους πλευρών του βενιζελικού έργου (και ιδιαίτερα η τοποθέτηση της εθνικο-απελευθερωτικής προσπάθειας στο επίκεντρό της) που διαφοροποιεί τον ρεαλιστικό βενιζελικό πατριωτισμό από τον ρομαντικό πατριωτισμό της προβενιζελικής κυβερνητικής ομάδας.

Απόσπασμα από λόγο του Ελ. Βενιζέλου που εκφωνήθηκε στη Βουλή το Νοέμβριο του 1915

«Με την φυσική επάνοδον εις τα όρια εντός των οποίων ο Ελληνισμός έδρασε από της προϊστορικής εποχής, να δημιουργήσωμεν, λέγω, μίαν μεγάλη Ελλάδα ισχυράν και πλουσίαν, ικανήν να αναπτύξει εντός των ορίων της την ζωτικήν βιομηχανίαν, ικανήν εκ των συμφερόντων τα οποία θα εξεπροσώπη να συνάψη εμπορικές συμβάσεις μετ' άλλων κρατών υπό τους αρίστους δυνατούς όρους»

[ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ, Τόμος Α, Από την τουρκοκρατούμενη Κρήτη στον Εθνικό Διχασμό, σελ. 177, 180]

ΘΕΜΑ Δ 1

Αφού μελετήσετε τα παραθέματα που ακολουθούν και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε στη Νέα Υόρκη το 1929 στην οικονομική κατάσταση της Ελλάδας.

Μονάδες: 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το κράχ του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης τον Οκτώβριο του 1929 και η διεθνής οικονομική κρίση που ξέσπασε τότε ανέτρεψαν οριστικά τον μηχανισμό αναπαραγωγής του ελληνικού οικονομικού συστήματος με τη βοήθεια του εξωτερικού ανταγωνισμού. Ανάλογες εξελίξεις σημειώνονται σε ολόκληρη την Ευρώπη που ακύρωναν την ανασυγκρότηση της αστικής τάξης των πραγμάτων –κοινοβουλευτισμός, κανόνας του χρυσού συναλλάγματος, ελευθερία κίνησης κεφαλαίων, ελευθερία εμπορίου – που είχε βασιστεί στη ροή δανεικών κεφαλαίων από τις ΗΠΑ προς τη Γερμανία και άλλες χώρες, τα οποία μέσω των πολεμικών αποζημιώσεων και του εμπορίου ανακυκλώνονταν και άρδευαν το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας [...].

Η ανοιχτή εκδήλωση της κρίσης στην Ελλάδα ήταν ζήτημα χρόνου μετά την αποτυχία της έκδοσης του β' παραγωγικού δανείου την άνοιξη του 1931, εξέλιξη που σήμαινε ότι τα ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών που αντικατόπτριζαν τις αδυναμίες της εγχώριας παραγωγής δε μπορούσαν πλέον να καλύπτονται με τον συνήθη εξωτερικό δανεισμό.

[X. Χατζηιωσήφ «Το προσφυγικό σοκ, οι σταθερές και οι μεταβολές της ελληνικής οικονομίας»]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η προστασία της βιομηχανίας δεν ήταν αυτοσκοπός, αλλά μέσο για τη βελτίωση των συνθηκών του δημοσίου ταμείου. Και όμως, αυτή η ταμειυτική και συναλλαγματική επιδίωξη του κράτους επενεργούσε προστατευτικά πάνω στη βιομηχανία. Παράλληλα, τα ταμειυτικά κίνητρα επέφεραν την όλο και μεγαλύτερη παρέμβαση του κράτους στην οικονομία. Τα μέτρα του 1931 – 1932 παρέδωσαν τα ηνία της εθνικής οικονομίας στα χέρια του κράτους και των οργάνων του. Η δραχμή υποτιμήθηκε, το συνάλλαγμα δεσμεύτηκε, οι εισαγωγές περιορίστηκαν ποσοτικά, οι δασμοί πολλαπλασιάστηκαν. Ολόκληρο το πολύπλοκο αυτό σύστημα για την εξασφάλιση της διεθνούς και της εσωτερικής ισορροπίας και της αξιοπιστίας του ελληνικού κράτους, κατέληξε αφενός στο να ανεβάσει τη δασμολογική προστασία συνολικά γύρω στο 50% - 100% της αξίας επί των εισαγόμενων και αφετέρου να αποκλείσει ρητά την εισαγωγή ορισμένων ειδών ή πέρα από ορισμένες ποσότητες. Η εξέλιξη αυτή μετά το 1932 επιβεβαίωσε ότι στην Ελλάδα ο κεντρικός άξονας του σχηματισμού της εγχώριας αγοράς και παραγωγής ήταν το κράτος. Οι κρατικές πρωτοβουλίες ήταν αυτές που άνοιξαν με συνέπεια, έστω και έμμεσα, το δρόμο προς τη βιομηχανική ανάπτυξη. Μόνο που, εξαιτίας του εξαρτημένου χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνίας, η εκβιομηχάνιση παρέμεινε οργανικά εξαρτημένη από το κράτος, δεν απομακρυνόταν από αυτό, αλλά περιφερόταν μόνιμα γύρω του. Οι Έλληνες επιχειρηματίες δε μπορούσαν να αναπτυχθούν χωρίς την κρατική υποστήριξη και στη συνέχεια παρέμειναν οργανικά εξαρτημένοι από αυτήν.

[Κ. Βεργόπουλος, «Η ελληνική οικονομία από το 1926 ως το 1935», Ι.Ε.Ε. , τ. ΙΕ, σελ. 339-340]

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη «**Σωστό**» ή «**Λάθος**» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Οι Οθωμανικές κυβερνήσεις αρνήθηκαν την αποπληρωμή των επαναστατικών κυβερνήσεων.
2. Ύστερα από τις νομοθετικές ρυθμίσεις του 1870-1871 οι αγοραστές των εθνικών γαιών αποπλήρωσαν το σύνολο του αντιτίμου στο ελληνικό κράτος.
3. Εκτός από την Ε.Α.Π. με την αποκατάσταση των προσφύγων ασχολήθηκε και το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων (1922-1925).
4. Όταν ξέσπασε η επανάσταση του Θερίσου οι χωροφύλακες αυτομόλησαν προς τους επαναστάτες.
5. Μία από τις πολιτικές θέσεις του Ελευθέριου Βενιζέλου ήταν και οι στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την υλοποίηση της Μεγάλης Ιδέας.
6. Το Μάιο του 1914 οι διωγμοί των Ελλήνων της Μικράς Ασίας επεκτάθηκαν και στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου.
7. Στα μεγάλα δημόσια έργα της τρικουπικής περιόδου το εργατικό δυναμικό αποτελούνταν από Έλληνες.
8. Στις 14 Φεβρουαρίου 1913 το σύμβολο της τουρκικής επικυριαρχίας αφαιρέθηκε από το φρούριο της Σούδας.
9. Την άνοιξη του 1929 η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στην αναστολή της μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος.
10. Οι Εκλεκτικοί ήταν μια ετερόκλητη παράταξη με μετριοπαθείς θέσεις.

Μονάδες: 5

ΘΕΜΑ Α2

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των πιο κάτω ιστορικών όρων:

- Σ.Ε.Κ.Ε.
- Οργανικός Νόμος
- Διχοτόμηση της δραχμής
- Σύμβαση της Λοζάνης

Μονάδες:12

ΘΕΜΑ Α3

Να γράψετε στο τετράδιό σας τις ημερομηνίες των παρακάτω ιστορικών γεγονότων:

- α) Επανάσταση για τον περιορισμό της αυθαιρεσίας του Όθωνα
- β) Ομιλία Ιωάννη Σφακιανάκη στο Ηράκλειο
- γ) Λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος
- δ) Διάλυση του Στρατιωτικού Συνδέσμου
- ε) Συμφωνία της Άγκυρας

Μονάδες:5

ΘΕΜΑ Β1

α) Ποιοι λόγοι ανάγκασαν τις Μεγάλες Δυνάμεις να οδηγηθούν σε διαπραγματεύσεις με τους επαναστάτες στο Θέρισο και τι διεκδικούσαν από αυτές με τα πρώτα υπομνήματά τους;

β) Πώς αντέδρασαν οι Μεγάλες Δυνάμεις στο επίσημο ενωτικό Ψήφισμα που εξέδωσε η Κρητική Κυβέρνηση το 1908 και στη συνθήκη Ειρήνης στις 14 Νοεμβρίου 1913;

Μονάδες: 8

ΘΕΜΑ Β2

α) Ποιοι λόγοι οδήγησαν το εξωελλαδικό ελληνικό κεφάλαιο στη στροφή του στις ελληνικές αγορές τη δεκαετία του 1870;

β) Πώς έγινε αισθητή η επενδυτική δραστηριότητα των Ελλήνων ομογενών την ίδια εποχή;

γ) Πώς συνδέθηκε το εθνικό όραμα του Ελευθέριου Βενιζέλου με το ομογενειακό κεφάλαιο στις αρχές του 20^{ου} αιώνα;

Μονάδες: 12

ΘΕΜΑ Β3

Να καταγράψετε την εξαγωγική δραστηριότητα της Ελλάδας κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα.

Μονάδες: 8

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις πληροφορίες των παραθεμάτων και των πινάκων που σας δίνονται με τις ιστορικές σας γνώσεις να καταγράψετε την κατάσταση που επικρατούσε στην ελληνική βιομηχανία κατά το διάστημα 1830-1900 και ύστερα από την άφιξη στην Ελλάδα των μικρασιατών προσφύγων.

Μονάδες: 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Στην ίδια περίοδο (1860-1881), η εγχώρια βιομηχανία παρουσιάζει πολύ βραδεία πρόοδο, αν όχι στασιμότητα. Ένας από τους κυριότερους λόγους ήταν η έλλειψη ουσιαστικής δασμολογικής προστασίας που θα επέτρεπε στις νεαρές ελληνικές βιομηχανικές μονάδες να αντιμετωπίσουν τον οξύ ανταγωνισμό των ξένων προϊόντων που διαρκώς κέρδιζαν έδαφος στην ελληνική αγορά. Μόλις κατά το 1867, και ιδιαίτερα το 1871, νομοθετήθηκαν ορισμένες προστατευτικές διατάξεις για την υποστήριξη της ατμοκίνητης βιομηχανίας, όπως η αλευροβιομηχανία και η βαμβακούργια.

Εκτός από την έλλειψη κρατικής προστασίας, η έλλειψη ειδικών κρατικών κινήτρων μοιραία έστρεφε το περιορισμένο, άλλωστε, επενδυτικό κεφάλαιο σε πιο δοκιμασμένους και αποδοτικούς τομείς, όπως το εμπόριο, τη ναυτιλία και την τραπεζιτική δραστηριότητα. Αποτρεπτικά επενεργούσαν επίσης στην ανάπτυξη της βιομηχανίας η άθλια κατάσταση των συγκοινωνιών, η περιορισμένη εγχώρια καταναλωτική αγορά, η έλλειψη καταρτισμένων στελεχών και ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και, τέλος, τα πρωτόγονα τεχνικά μέσα για την αξιοποίηση των τοπικών πρώτων υλών.

[Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος ΙΓ, σελ. 311]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Οι Έλληνες πρόσφυγες φεύγοντας πήραν μαζί τους τη γνώση, την εμπειρία και την ικανότητα που είχαν στον τομέα της ταπητουργίας. Με την προτροπή και την υποστήριξη της ελληνικής κυβέρνησης έθεσαν τις ικανότητές τους στην υπηρεσία της ελληνικής κοινωνίας.

[...] Μετά την Ανταλλαγή αναπτύχθηκαν, παράλληλα με την ταπητουργία και την παραγωγή μεταξωτών υφασμάτων και άλλοι βιομηχανικοί κλάδοι, όπως «οι βιομηχανίες πλαστικών και τροφίμων, η βυρσοδεψία και η κλωστοϋφαντουργία».

[...] Είχαμε πει ότι με την άφιξη των προσφύγων σημειώθηκε αύξηση του πληθυσμού και, κατά συνέπεια, του αριθμού των καταναλωτών. Η αύξηση του αριθμού των καταναλωτών σημαίνει διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς. Η διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς, όταν υποστηρίζεται και από την προσφορά φτηνού εργατικού δυναμικού, έχει ως επακόλουθο την ανάπτυξη της παραγωγής. Τα σημαντικότερα αποτελέσματα της εγκατάστασης των προσφύγων της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα είναι η αύξηση των καταναλωτών και η προσφορά άφθονου, ποιοτικού και φτηνού εργατικού δυναμικού. Έτσι, η προσφυγιά επηρέασε θετικά την κινητικότητα της οικονομίας, χάρη στην οποία κατέστη δυνατή η μεγάλη ανάπτυξη. Κατά συνέπεια, μπορούμε να πούμε ότι αυτή η ικανή, έμπειρη, εργατική ομάδα των προσφύγων πλούτισε την Ελλάδα. Ή ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν μεγάλο μερίδιο συμμετοχής στην ανάπτυξη της χώρας.

[P. Erbil, *Η Νιόβη θρηνούσε για τη Μικρά Ασία*, εκδ. Τσουκάτου, Αθήνα 2004, σελ. 171-173]

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Έτη	Εργοστάσια	Ατμοκίνητα εργοστάσια	Ισχύς
1867	168	22	291 CV
1874	199	95	1967
1889	145		5.588

[N. Σβορώνου, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, σελ. 101 (1976)]

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας				
Έτη	Εργοστάσια	Εργάτες	Ισχύς	Αξία της παραγωγής
1917	2.213	35.000	70.000	200 εκ.
1920	2.905	60.000	110.000	-
1929-1930	4.000	110.000	230.000	7.210 εκ.
1938	4.515	140.000	277.000	13.565 εκ.

[N. Σβορώνου, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, σελ. 130 (1976)]

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τα παραθέματα που ακολουθούν με τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α) στο νομοθετικό έργο του Ελευθερίου Βενιζέλου κατά το διάστημα 1910-1912 και τους λόγους που τον οδήγησαν στην ψήφιση κυρίως των εργατικών και αγροτικών νόμων και (μονάδες: 15)

β) στις πολιτικές θέσεις του ραλλικού κόμματος (μονάδες:10)

Μονάδες: 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Ελ. Βενιζέλος, αντιμετωπίζοντας από τη μεριά τα παλιά κόμματα και την Αυλή, που τον αντιπολιτεύονταν -και με συκοφαντικά ακόμα μέσα- κι από την άλλη επηρεασμένος από τους κοινωνιολόγους, που αποτελέσανε το πολιτικό του επιτελείο, υιοθέτησε σε πολλά σημεία τα αιτήματα των εργατών κι ανάθεσε στο Θεοδωρόπουλο και στους κοινωνιολόγους να συντάξουν τα «εργατικά νομοσχέδια», που, παρ' όλη την αντίδραση των εργοδοτών, και προπάντων των βιομηχάνων, ψηφίστηκαν από τη Βουλή.

Ο Βενιζέλος δεν ήταν φυσικά φιλεργάτης, αλλά, για να μπορέσει να στερεώσει την πολιτική του επιρροή, ήταν αναγκασμένος να στηριχτεί στις λαϊκές μάζες. Γι' αυτό παρουσιάστηκε σα φιλεργάτης και φιλαγρότης. Το κόμμα των Φιλελευθέρων, στα χρόνια 1910-1912, ήταν νέο και δεν είχε ακόμα γερές ρίζες: Ο Βενιζέλος, μελετώντας τα εκλογικά αποτελέσματα, είδε πως ψηφίζοταν από τους μικροαστούς και τους εργάτες, ενώ οι αγρότες της Αττικής και της Πελοποννήσου, σε μεγάλη αναλογία, τον καταψήφισαν. Έπειτα έβλεπε τι γινόταν και στην Ευρώπη, όπου οι εργάτες κάθε τόσο ξεσηκώνονταν και διεκδικούσαν τα δικαιώματά τους με απεργίες, κι ακόμα αντιπροσωπεύονταν και στις Βουλές. Εξόν όμως από το κομματικό συμφέρον, ο Βενιζέλος δεν μπορούσε να παραβλέψει και την πίεση της εργατικής τάξης, που από το 1910 και δώθε οργάνωσε στον Πειραιά, στο Βόλο, στην Πάτρα και στην Αθήνα μεγάλες απεργίες που μερικές απ' αυτές είχαν πάρει επαναστατική μορφή.

Γι' αυτό, όταν οι εργοδότες ζήτησαν να μην ψηφιστούν τα εργατικά νομοσχέδια ο Βενιζέλος τους απάντησε: «Κύριοι, αν δεν κάνουμε σήμερα τας νομίμους υποχωρήσεις εις τους εργαζομένους, αύριον θα μας πάρουν με επανάστασιν πολύ περισσότερα».

Την αντίδραση και την πολεμική των εργοδοτών την εκμεταλλεύτηκαν όχι μονάχα οι αρχηγοί των παλαιών κομμάτων, αλλά κι' αυτός ακόμα ο Γούναρης, που, καθώς είδαμε, από το 1902 έκανε το φιλεργάτη. Κατηγόρησε το Βενιζέλο πως με τη φιλεργατική πολιτική του ζημιώνει το δημόσιο ταμείο, με τον ισχυρισμό πως ο φιλεργατισμός γίνεται με έξοδα του λαού και επιβαρύνονται οι καταναλωτές (εφ. Χρόνος, 24 Σεπτέμβρη 1910).

Ο Βενιζέλος αναγκάστηκε να εισηγηθεί τα πιο πάνω νομοσχέδια κάτω από την πίεση της εργατικής τάξης, που με τις απεργίες της έδειξε πως ήταν αποφασισμένη να διεκδικήσει τα δικαιώματά της. Γι' αυτό, κι' όταν ψηφίστηκαν τα εργατικά νομοσχέδια οι εργάτες δεν επαναπαύτηκαν, αλλά συνέχισαν τους απεργιακούς αγώνες τους.

Την ψήφιση των πρώτων εργατικών νόμων και μάλιστα του νόμου της Κυριακής αργίας οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, καθώς μας πληροφορούν οι εφημερίδες της εποχής εκείνης, την υποδέχτηκαν μ' ενθουσιασμό.

[Γ. Κορδάτου, Ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος, σσ. 231-233]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Οι κοινοβουλευτικές ομάδες του Δ. Ράλλη και Κ. Μαυρομιχάλη συμφωνούσαν στα ουσιώδη προγραμματικά σημεία και στην αντιβενιζελική τους κριτική [...] [...] το ραλλικό κόμμα υπήρξε πιο ευνοϊκά διατεθειμένο προς την κοινοβουλευτική διακυβέρνηση σε σύγκριση με τις φιλελεύθερες εκείνες κυβερνήσεις (του Βενιζέλου). Τη γενική βάση των αντιλήψεων του συνιστούσε η ιδεολογία του αυτοχθονισμού, σύμφωνα με την οποία το έθνος, που θεωρείται ως πηγή της κρατικής κυριαρχίας, σχημάτιζαν οι λαϊκές και ηγετικές τάξεις της Παλαιάς Ελλάδας (που περικλειόταν στα πριν από το 1881 ή και το 1861 σύνορα της χώρας). Ο Δ. Ράλλης απέρριψε την επίλυση του αγροτικού ζητήματος της Θεσσαλίας από την κεντρική εκτελεστική εξουσία (από την κυβέρνηση), προκρίνοντας την αντιμετώπισή του από την δικαστική εξουσία. Επίσης, αντιτάχθηκε στην κυριαρχία μεγάλων επιχειρήσεων στην οικονομία που οδηγούσε στη δημιουργία μιας μεγάλης εργατικής τάξης, τα μέλη της οποίας δε θα μπορούσαν, ως άτομα, να ανέλθουν, την κοινωνική κλίμακα με την οικονομία και την αξία τους. Επέκρινε τη σύσταση εργατικών οργανώσεων και τη διενέργεια αγώνων που δίχαζαν την κοινωνία και ειδικότερα αρνήθηκε την απεργία σε τομείς που επηρέαζαν άμεσα το δημόσιο συμφέρον, όπως τις συγκοινωνίες και τον κρατικό μηχανισμό. Διαπιστώνουμε ότι ο Ράλλης δεν ήταν αντίθετος από άποψη αρχής στην επίλυση του αγροτικού ζητήματος της Θεσσαλίας ή του αναδυόμενου εργατικού προβλήματος, αλλά προωθούσε μια λύση που αφορούσε ατομικές περιπτώσεις (έστω και σε μεγάλη κλίμακα) και όχι κοινωνικές τάξεις.

[Θ. Μποχώτης «Εσωτερική πολιτική», Χ. Χατζηιωσήφ «Ιστορία της Ελλάδος του 20ου αι. Οι απαρχές 1900-1922, τόμος Α2 , σελ. 80-81, Αθήνα 2003]